

GLAS SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE

LETO III.

VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA

ŠTEV. 1

SLOVENCİ V POKLON MICKIEWICZU

(Članek o Mickiewiczovi proslavi
v „Głos Polski“, 6. 1. 1956.)

Domovina, ti si kakor zdravje.
Kolikšne cene vredna, tisti le spo-
znal je,
ki te je izgubil!

Izmed vseh prireditve, posveče-
nih v Argentini stoletnici smrti
Mickiewicza, je bila morda najbolj
ganljiva ta, ki jo je priredila sku-
pina emigrantskih Slovencev —
ali matančneje povedano: *Sloven-
ska kulturna akcija* — dne 16. de-
cembra v lepem vrtu slovenske go-
stilne v Ramos Mejia.

Prisotnih je bilo okoli sto o-
seb, ki so z izredno napetostjo po-
slušali nad vse zanimivo predava-
nje prof. Tineta Debeljaka (biv-
šega lektorja slovenskega jezika
na Jagiellonski univerzi ter avtor-
ja lepe knjige o Mickiewiczu s
prevodi pesmi na slovenski jezik).
Za nas Poljake je bil posebno za-
nimiv drugi del predavanja, v ka-
terem je predavatelj govoril o
sodbah slovenskih pisateljev in
znanstvenikov o Mickiewiczu, od
njegovih sodobnikov do najnovej-
ših.

V drugem delu večera so bile
recitirane slovenske pesmi, posve-
čene odkritju Mickiewiczovega
spomenika v Varšavi, ter nato
prevodi Mickiewiczovih pesmi v
slovenščino (Trije Budrysi celo v
dveh inačicah). Po vsaki recita-
ciji sta gg. Geissler in Kawecki
iste pesmi recitala v izvirniku.

Prireditve se je zaključila s
himno „Jeszcze Polska nie zginę-
ła“, nakar so dragi in gostoljubni
gostitelji počastili prisotne Polja-
ke s „svetilko“ (lampo) vina.

Predsednik Zveze Poljakov ing.
Sliwinski, ki se ni mogel osebno
udeležiti slavnosti, je poslal v ro-
ke prof. Debeljaka posebno pismo,
ki je bilo prebrano poslušalstvu.

Vse razpoložene počastitve —
lep vrt, osvetljen z reflektorji, s
pesnikovim portretom pod dreve-
som, na drogih zastavi, slovenska
in poljska, pod drevesi na mizah
razstava Mickiewiczovih tiskov,
zlasti pa vzvišeni nastroj, ki so
ga dvignili tako govornik kakor

PRAZNIK MECENSTVA

Drugi kulturni večer v letošnji poletni sezoni je bil okvir enemu naj-
pomembnejših kulturnih dogodkov v preteklem letu: razglasitvi zma-
govalcev Božičnih leposlovnih nagrad Slov. kult. akcije.

Dr. Tine Debeljak je uvodoma poudaril velik pomen današnjega ve-
čera, kajti „danes je dalo žlahten plod veliko dejanje prvega sloven-
skega mecena v tujini, ki je omogočil razpis nagrade in doživel uspeh.
Zato je danes praznik slovenskega mecena, ki je tako redek med nami,
v literarnem pogledu do sedaj edin. Praznik tudi zato, ker njegovo de-
janje ni utonilo brez haska, ni bilo samo beseda v veter, temveč je rodila
uspeh: 11 poslanih del bi bilo tudi za domovino mnogo. Ta mož, kate-
rega imena ne vem, ali znam ceniti njegov dar, je spoznal, da je nam
v tujini treba predvsem kulturnega dela, če se hočemo ohraniti kot
Slovenci, ter je zato treba podpreti tiste, ki kulturno ustvarjajo, ter
jim dajati pobude in priznanja. Še celo v domovini je kulturni delavec
odvisen od javne podpore, ki se kaže v tem, da je pisatelj tam privili-
giran stan, v kolikor seveda podpira režim, ter mu je na razpolago
vse, kar naj vzbuja njegovo ustvarjajočo moč: ima čas, denar in pri-
ložnosti, videti in spoznati, kar mu služi, ter tiskati dela in uživati
bogate honorarje. Zamejski literat pa je dvakrat revež: tlačani tujcu
tudi po 13 ur na dan, da si služi vsakdanji kruh, potem pa še piše
zastonj in celo brez upa, da bi mogel kdaj delo izdati, kaj šele živeti
od njega. Pa vendar ustvarja, ker pozna pomen literarnega dela in
umetnosti sploh in ve, da bomo živi, dokler bomo kulturno živi. In
svobodni. *Duhovno svobodni!* To prednost ima naša zamejska litera-
tura in zato je dvakrat vredna in stokrat potrebna podpore, da si
ohrani duha, ki naj nekoč poživi tudi rodove doma.

Doma privilegirani stan književnikov ustvarja tako, kakor je na
III. kongresu komunistične zveze v Srbiji govoril Kardelj in je nje-
gove misli razvijal potem Ivan Bratko, direktor Državne založbe Slo-
venije: „V duhu njegovih izvajanj je nam potrebna lahka, zabavna
literatura, ki naj bi olajšala dviganje množic na višji kulturni nivo ter
jim vzbujala zanimanje in ljubezen do knjige. Gre torej za tako za-
bavno knjigo, ki bi jim v lahki obliki nekaj nudila, jih plemenitila in
bi bila v idejnem oziru — *progresivna.*“ (Knjiga 54, 309) To je torej

**Predsednik Narodnega odbora za Slovenijo dr. Mi-
ha Krek je poslal Slovenski kulturni akciji za Novo leto
pismo naslednje vsebine:**

„Draga Jurčec in Marolt,

Slovenska kulturna akcija je gotovo edinstven sad
naših kulturnih delavcev v begunstvu. Že po svojih do-
sedanjih delih in obširni organizaciji nima primere, ne
para. Razrašča se v prelep pušelj emigracijskega slo-
venskega udejstvovanja.

Bog Vam daj v novem letu svoj blagoslov, srečno
roko in vseh darov, ki so potrebni, da v teh izredno
težkih razmerah vzdržujete to predragoceno ustanovo.

Naj obenem voščim Vama osebno, vsem Vajinim
dragim in vsem požrtvovalnim sodelavcem in podporni-
kom Slovenske kulturne akcije prav srečno novo leto.

S pristrčnimi pozdravi, Vaš Miha Krek.“

slovenski recitatorji, ki so z razumevanjem in občutjem brali Mickiewiczove pesmi (čutili smo, da ne varajo, ko imenujejo Mickiewicza *svojega*), kakor tudi poslušalci, ki so vidno vdihavali vase slednjo besedo, ki je prišla z govorniškega odra, vse to je napravilo neizbrisen vtis.

Zasluga gre predvsem prof. Debeljaku, odličnemu poznavalcu Mickiewicza in neutrudnemu delavcu na polju spoznavanja Poljske med svojimi rojaki.

Dobro bi bilo, ko bi profesor hotel kdaj tudi poljsko publiko seznaniti s slovensko literaturo. Naj bi morda o tem pomislil naš Kulturni krožek.

Pod tem poročilom je opomba:

V št. 12 slovenskega mesečnika „Glas“, organa Slovenske kulturne akcije (Alvarado 350, Ramos Mejía), je članek, posvečen Mickiewiczu pod naslovom: *Slovenski Mickiewicz*, izpod peresa prof. Tineta Debeljaka.

PREDSEDNIK

ZVEZE POLJAKOV O DELU
DR. TINETA DEBELJAKA

Dom Polski, Serrano 2076
Buenos Aires

Bs. As., 16. 12. 1955

Visoko spoštovani g. profesor!

V imenu Poljske, zbrane v Zvezi Poljakov v Argentini, Vam pošiljam izraze hvalečnosti za spomin ob stoletnici smrti našega narodnega preroka Adama Mickiewicza.

Ta nov dokaz Vašega dela po nadaljnem populariziranju Mickiewicza med Slovenci (po izdaji Vaših prevodov iz njegovih del), ki se kaže v današnji prireditvi, predstavlja eno izmed najvrednejših postavk sredi cele vrste publikacij, izdaj, akademij in podobnih, s katerimi poljska in z njo ves svet časti spomin tvorca Ode na mladost.

Vam, gospod profesor, prisrčno
Inž. Stanislaw Sliwinski
predsednik.

DOSEDANJI POLETNI
SPORED

MICKIEWICZEV VEČER

Mickiewiczov večer se je vršil v petek 16. decembra 1955 na vrtu „Ilirije“ v Ramos Mejía. Del vrta je opremil Nikolaj Jeločnik kot zborovalešče: ob govorniškem odru, ki je bil odet v argentinsko bandero, okrašen pa z zelenjem in skulpturo, sta viseli na visokih

literarni program, ki ga privilegiranim pisateljem doma stavlja politični ukazovalec.

Mi pa smo predvsem umetniki in naši kriteriji so visoki: hočemo umetnost, ki naj bo predvsem umetnost, izraz našega časa in duha v čim svobodnejši in individualnejši obliki, kakor jo terja individualnost pisateljske osebnosti in sodobni čas, svetovna sodobnost, ki naj po nas prodre tudi v domovino, živečo v svojem zaprtju pred svetom in duhom v njem. Da se taka umetnost podpre, zato je dvakrat dragocen dar našega mecena, ki je s svojim dejanjem dal pobudo, naj ne prenehamo s kulturnim delom, temveč ga skušajmo razviti čim višje, čim sodobnejše in čim bolj slovensko. Slovenci smo majhen narod, zato se moramo uveljaviti na svetovni pozornici kulturno, kakor helenska Itaka: zato naj bi bilo tudi kulturno ustvarjajoče dejanje nekaka tradicionalna tekma slednje leto, ki naj da nagrado najvrednejšim. V zamestvu je omogočil tako plemenito tekmo naš neimenovani mecen, ki mu tu še enkrat v imenu Slovenske kulturne akcije dajem slavo in zahvalo, z željo, da bi to ne bila tudi zadnja mecenska pobuda, ampak prva v dolgi vrsti. Kako pa je ta prva uspela, naj poroča prof. Geržinič, ki je bil predsednik razsodišnega odbora.

Poročilo prof. Geržiniča, predsednika razsodišča:

„Božične leposlovne nagrade“ so bile razpisane 27. januarja 1955. Besedilo natečaja so prinesli Meddobje in nekateri drugi listi. Pogoje in postopek je določil mecen v dogovoru z vodjo leposlovnega odseka Slov. kult. akcije Zorkom Simičem. Rok za sprejemanje rokopisov je bil podaljšan od 31. oktobra do 30. novembra. Izkazalo se je, da je bil prekratko odmerjen. Tudi člani razsodišča so se morali pošteno potruditi, da so prebrali vse rokopise. Vseh enajst del je prišlo v pravilni obliki, tako kot je bilo določeno v razpisu; le en rokopis smo prejeli v enem samem izvodu, pa smo ga vendar uvrstili med ostale, ker je bilo očitno, da je drugi izvod ostal kje na pošti. (Res je že po božiču prispel še ta drugi izvod.) Natečaj je zajel velik del sveta: pisatelji bivajo v petih državah.

Razsodišče se je sestalo na sejo dne 14. decembra. Udeležilo se je je vseh šest članov. Ugotovili so, da je natečaj v redu potekel in da more razsodišče preiti k svoji glavni nalogi: glasovanju in podelitvi nagrad. Pred tem sta Ruda Jurčec in Zorko Simič izjavila, da sta med sodelujočimi deli tudi njuna rokopisa; zato sta odšla. Ostali smo torej pri razpravljanju in glasovanju dr. Debeljak, dr. Brumen, dr. Komar in jaz.

Pred seboj smo imeli pet proznih del, pet pesniških zbirk in eno dramo. Dogovorili smo se, da vsakdo na kratko označi prejeta dela. Pokazalo se je, da smo vsi imeli gotove sodbe in da so se te v glavnih potezah strinjale. Pri glasovanju je vsak član razsodišča napisal, katero delo predlaga za prvo, za drugo in za tretjo nagrado. Delo, predlagano za prvo nagrado, je dobilo 3 točke, naslednje 2 točki in tretje 1. Izid je naslednji: največ točk (12, torej štirikrat po 3) je prejel „Ljubljanski triptih“ pod šifro Karlek Jelen; „Človek na obeh straneh stene“ (šifra Pomlad 55) je dobil 5½ točk (dva sta mu prisodila drugo nagrado; eden je predlagal delitev druge in tretje nagrade s pesniško zbirko pod šifro A 20; eden ga ni vključil med nagrajene). 4 točke je dobila zbirka „Osnovno govorjenje in petje“ pod šifro A 20 (eden mu je namenil delitev druge in tretje nagrade s „Človekom na obeh straneh stene“, dva sta bila za tretjo nagrado, eden pa je hotel, naj deli tretjo nagrado z Mihajlovičovo zbirko „Najslajši porog“). 2 točki je dobil spis „Za zvezdami“, ker ga je eden predlagal za drugo nagrado; Mihajlovičev „Najslajši porog“ pa je prejel ½ točke: kot že omenjeno, ga je eden predlagal za delitev tretje nagrade z A 20.

Tako torej so vsi člani razsodišča bili soglasni v tem, da naj se podeli vse tri nagrade; prav tako so bili soglasni, naj prvo nagrado prejme „Ljubljanski triptih“.

Preostaja še, da z nekaj besedami označim prejeta dela, predvsem nagrajena, in da objavim imena nagrajenih. V skladu z razpisom smo odprli kuverte šele 22. decembra. Imena nenagrajenih ostanejo tajna, njih rokopisi so avtorjem na razpolago.

Prvo nagrado dobi „Ljubljanski triptih“, ki ga je napisal Ruda Jurčec. Predložen je bil šele prvi del, a tvori samostojno celoto. Ob ravnavo tragiko nekaj srečnega zakona. Med zakonca se je postavila ženska iz onega, komunističnega sveta. Svoje razdiralno delo zaključuje s tem, da nasprotnico zastrupi tako, da videz kaže na samomor. Glavno pozorišče je Florijanska cerkev in trg pred njo. Učinkovito so nakazana dogajanja v idejnem in čustvenem svetu, pa tudi v družabnem povojnem življenju. Oblika je izvirna, zasnova uspešno družiti slovenstvo in svetovljanstvo.

Novelo „Človek na obeh straneh stene“, ki dobi drugo nagrado, je napisal Zorko Simič. Kaj vse je nagrajeno v pet, šest nočnih ur v Buenos Airesu, pred odhodom moža v Misiones, kjer ga po tolikih letih pričakuje žena! Spomini, vtisi tujine. Tudi tu ženska z one stra-

ni, ki je še tam vdrla v zakon, in mu zdaj ponuja sestanek. Sprejme, pa je ne dočaka. Ona ga skrivaj sledi, pa tudi ne izpelje naklepa, da ga ubije. Opisano je v slogu skrajnostne psihološke analize. Mozaično grajenje: sijajne trenutne osvetlitve duševnih globin, pa spet premalo disciplinirano oddaljevanje od jedra; težka preglednost.

Tretja nagrada je prisojena pesniški zbirki „Osnovno govorjenje in petje“ Franca Papeža. Je to filozofska poezija prostih oblik s temami Bog — duša — stvari. Moderni abstrakten slog. Nihanje med vizionarstvom in impresijami, težnja po vskladitvi življenja in umetnosti. Knjiga zapušča ob vsem nemiru in iskanju vtis plemenite umirjenosti.

Od ostalih so tri v prozi. „Za zvezdami“ ima krepak epski prijem in široko — preširoko — zasnovo. Motijo ponavljajoči se motivi, psihološka površnost, včasih naivnost, slogovna neenakomernost; ni pravega zaključka.

„Žametne mačehe“ (A. T.) so drobna ženska občutja, pesmi v prozi, aforizmi. So iskrene stvari, a ne dovolj zgoščene z nasprotnim moraliziranjem in izraznimi težavami.

„Silva“ (Slavko) je emigrantska zgodba. Boj ljubezni z vabami velimesta, zvestobe z nesrečo. Avtor ustvarja močne zaostitve, a večkrat nasilno in psihološko neverjetno.

Med pesniškimi zbirkami je bil že omenjen „Najslajši porog“ (Jožef Mihajlovič). Izdaja kulturno razgledanega, nemirnega človeka, ki je ves pod težo sodobnosti in nanjo rad čudaško reagira.

Zbirka Zdravka Gorskega išče pomiritve med tradicionalnim slogom in novim idealizmom. Dve značilnosti: vzgojnost in koroško okolje.

Re-Be je pevec polpretekle groze. Pesmi so neenake zaradi raznih vplivov in zaradi menjavanja dobrih stihov s prozaičnimi. Najboljše so impresije.

ABCD je napisal drobne domoljubne pesmi. Ima še velike težave z jezikom.

„Velika sodba“ prikazuje gospostvo smrti in nasilja pod okupacijo. Ostaja na površini; oblikovalna moč je šibka.

V vseh delih se čuti naglica, nobeno ni brez nedostatkov. Avtorji bodo gotovo vse storili, da izidejo spopolnena. Za to imajo po večini lepe sposobnosti in resno teženje. Člani razsodišča so jim na razpolago, da jim sporoče svoje kritično mnenje.

V imenu razsodišča se vsem, ki so se tekmovanja udeležili, zahvaljujem in nagrajencem prisrčno čestitam.

O LITERARNIH NAGRADAH

Najpomembnejša vsakoletna literarna nagrada je Nobelova nagrada, podeljena za celotno književno delo tistega pisatelja, ki ga kot najboljšega oceni poseben odbor univerz v Stockholmu in Oslu. Literarna nagrada je samo del mecenskega darila, ki se iz zapuščine A. Nobela letno daje znanstvenikom in pisateljem. Nagrada ne pomeni samo mnogo po svojem imenu, ampak tudi po tem, da je gmotno izredno visoka. Pred prvo svetovno vojno je znašala milijonsko vrednost v dolarjih, danes se je zaradi valutnih razlik precej zmanjšala. Vendar pa je njen pomen danes še višji, kot pa je bil kdajkoli poprej, ker pada odločitev komisije res vedno le na najboljša dela svetovnih pisateljev. Med nagrajenci so bili Mauriac, Gide, Sinclair Lewis, Sigrid Undset, Selma Lagerloef, Faulkner, Hemingway, Thomas Mann, med Slovani je prejel nagrado poljski pisatelj Reymont, za njim pa ruski pisatelj v emigraciji Ivan Bunin; tik pred prvo svetovno vojno jo je dobil indijski pesnik Rabindranat Tagore, lansko leto pa je bil najresnejši kandidat pesnik Paul Claudel, pa je smrt prehitela pesnika pred tem najvišjim priznanjem. Za leto 1955 je prejel nagrado islandski pisatelj Halldor Laxness, predlanskim pa je prejel nagrado švedski pisatelj Lagerquist.

Po literarni vrednosti gotovo ne dosega Nobelove nagrade druga, tudi svetovna nagrada — nagrada bratov Goncourt — Prix Goncourt. Ta nagrada je bila ustanovljena še pred Nobelovo nagrado in sicer sta jo s svojo oporoko osnovala brata Goncourt, plodovita francoska pisatelja iz dobe naturalizma. Edmond in Edourd Goncourt sta vsa svoja dela napisala skupno in je bil finančni uspeh njunih del tolikšen, da sta si nabrala veliko bogastvo. Še pred smrtjo sta zbirala svoje tovariše — pisatelje na redne posvete in prijateljske večere na svojem posestvu v Meudon pri Parizu (dasi so bili ti sestanki v razkošni vili, so začeli udeleženci govoriti, da so bili ti razgovori v „grenieru — skednju“ in se še danes navaajajo ti razgovori v literarni zgodovini kot razgovori „v skednju“). V svoji oporoki pa sta določila, da se morajo ti posveti in sestanki nadaljevati. Ker zaradi ostrega naturalizma v svojih spisih nista bila sprejeta v Francosko akademijo, sta določila, da se mora iz ogromnih sredstev njune zapuščine ustanoviti njuna posebna akademija „Academie Goncourt“, njeni člani pa morajo sprejeti samo ta

drogovih poljska in slovenska zastava; v loku pred odrom so bili razvrščeni sedeži. Na večer je prišlo nad 100 gostov: Poljakov in Slovencev. Med poljskimi gosti so bili podpredsednik Društva Poljakov v Argentini dr. Jeremija Stempowski, dr. Kawecki, dr. Geissler s soprogo, akad. slikar Wiechecki s soprogo, Slovenko. Narodni odbor za Slovenijo je zastopal g. Rudolf Smersu, svoji zastopstvi sta poslali Fantovska zveza in Dekliška organizacija, kot je na večeru sploh prevladoval mladi svet.

Večer je začel predsednik Slov. kult. akcije Ruda Jurčec, ki je pozdravil poljske goste v slovenščini in francoščini. Dr. Debeljak je za tem prebral pozdravno pismo predsednika Poljske zveze v Argentini ing. Stanislava Sliwinskega. Uvodna pesem Tretjega maja, kot pozneje Chopinova revolucionarna etuda sta morali odpasti, ker je bil električni tok prešibek za reprodukcijo. Tako je takoj po ovacijah predsedniku Sliwinskemu nastopil Nikolaj Jeločnik z recitacijo Cankarjeve Svečanosti v Varšavi. V nad enournem predavanju je dr. Tine Debeljak podal najprej pregled Mickiewiczovega življenja ter njegovega pesniškega in političnega dela, potem pa prešel na pravo temo svojega predavanja: Mickiewicz in Slovenci. Predavanje, ki je želo „več kot zaslužno“ priznanje zaradi svoje temeljitosti in živahnosti podajanja, bodo v celoti prinesle prihodnje Vrednote.

Drugi del je obsegal recitacije pesnikovih najslavnejših del. Odo na mladost je podal v izvirniku g. Geissler, v Debeljakovem prevodu g. Jože Rus, Himno na praznik Marijinega Oznanjenja g. dr. Kawecki in g. Rus, Tri Budryse gg. Geissler in Stanko Jerebič, za njima pa še dr. Debeljak v starejšem Trnovčevem prevodu in lokalizaciji na Hrvaško in Slovenijo; uvod v Gospoda Tadeja sta recitirala gg. dr. Kawecki in Jerebič, Jankielov koncert pa z vsem zanosom Jeločnik. Ustvaril je svečano vzdušje, nakar je zadonela v vsej svoji veličastnosti poljska himna *Še Poljska ni propala*, ki je vzbudila prisrčne medsebojne manifestacije. G. dr. Kawecki je naslovil še laskave besede prirediteljem, posebej „ambasadorju poljske kulture med Slovenci“ Tinetu Debeljaku. Dr. Debeljak s svoje strani je povabil Poljake na kozarec vina, kot je to stara slovenska navada in pri tem so naši zapeli nekaj naših lepih pesmi.

Teden dni za tem je bil prav tam drugi poletni večer, na katerem so razglasili izid božičnega nagradnega leposlovnega razpisa. Pri razglasu je bilo navzočih 64

ljudi; res zelo lepa in več kot običajna udeležba. Počasi se jih je zbralo nad 90. Najprej je predsednik Ruda Jurčec voščil za božične praznike in želel mnogo sreče pa uspehov v novem letu. Dr. Debeljak je imel kratek govor, v katerem je podčrtal velik pomen mecenškega dejanja, s katerim je neznani, za izseljensko leposlovje vneti kulturni pospeševatelj dal našim literatom novega ognja. Povedal je, koliko in kakšne besedne umetnine je žirija sprejela in da so prišli prispevki iz petih držav. Za njim je razglasil izid prof. Geržinič, ki je podal strokovno kritiko o treh nagrajenih delih in razglasil prava imena vseh treh nagrajencev. Ker so bili slučajno vsi trije navzoči, je vse tri pozval k sebi, da jim v imenu žirije izrazi priznanje k uspehu. Vsak od njih je dobil lep šopek, vsi navzoči pa so laureate gg. Jurčeca, Simiča in Papeža pozdravljali s ploskanjem in navdušujočimi klici.

V drugem delu so gledali udeleženci Cocteaujev film o Pepelki in zveri. Film je pač sodobna atrakcija. Ljudje, ki so sedeli v Ilirijini gostilni, si niso mogli kaj, da ne bi prišli gledat, kaj se na platnu dogaja. Pa tudi sosedje, domačini, so prihiteli, kot pastirji k jasicam. Naenkrat je družba narasla čez stotino. Predsednik Ruda Jurčec je Slovencem pred pričetkom filma zgodbo razložil vsebinsko in idejno.

DRAGO MARIO ŠIJANEC BO DIRIGIRAL MOZARTOV REQUIEM

Ves kulturni svet bo letos dne 27. januarja slavil dvestoletnico rojstva največjega genija glasbene umetnosti. Pred dvesto leti se je v Salzburgu rodil Wolfgang Amadeus Mozart. Svetovne glasbene ustanove so letošnje leto proglasile za jubilejno Mozartovo leto, največja glasbena ustanova v Argentini Colón pa proslavi jubilej prav na dan Mozartovega rojstva.

Teatro Colón bo izvajal v slavnostnem okviru Mozartov *Requiem* pod vodstvom Slovenca Draga Marija Šijanca. Poleg oper Figarova svatba, Don Juan, Čarobna piščal, Così fan tutte je prav *Requiem* glavna Mozartova skladba, če ne celo največja izmed njih. Mozart jo je napisal nekaj tednov pred svojo smrtjo.

Čast, ki je dodeljena našemu rojaku Dragu Mariju Šijancu, da bo dirigiral na slavnostni proslavi jubileja to največjo umetniškovo skladbo, je res izredno velika in Slov. kult. akcija svojemu ustvarjalnemu članu iskreno čestita.

Slovenska kulturna akcija bo v okviru svojega rednega programa s posebno prireditvijo proslavila jubilej Mozartove obletnice.

pogoj, da bodo pri svojih imenih navajali „član Goncourtove akademije“, kakor to delajo člani Francoske akademije. Člani Goncourtove akademije so prejeli tudi plačo, višjo od plače članov Francoske akademije, seveda pa je ta zaradi valutnih sprememb skopnela sedaj skorajda na vsoto, ki se hitro bliža ničli. Poleg prejemkov članom akademije pa sta brata Goncourt v oporoki določila, kako mora biti vsako leto podeljena nagrada „Prix Goncourt“. Glavna zahteva je bila, da morajo člani njegove akademije podeliti vsako leto nagrado tistemu francoskemu književnemu delu, ki prinaša po svoji zasnovi in izpeljavi v književnost največje izvirnega v estetskem in idejnem pogledu. Število članov akademije se je ohranjalo vedno enako (12), pri izbiri nagrajenca pa so imeli člani akademije vsaj v prvih letih tako srečno roko, da sta brata Goncourt s to svojo oporoko za dobo več ko 50 let vsemu literarnemu svetu vsako leto določala vodilnega predstavnika francoske knjižne proizvodnje; še danes pomeni podelitev nagrade Goncourt svetovni literarni dogodek in vsaj do izbruha druge svetovne vojne je Goncourtova akademija v veliki meri vplivala tudi na usmerjenost svetovne literature. Amerikanci so sicer ustanovili svojo nagrado (Prix Pulitzer), Nemci svojo Goethejevo nagrado, v Italiji so po drugi svetovni vojni bogate milanske industrijske tvrdke ustanovile literarne nagrade — najvišje mesto v hierarhiji nagrad zavzema takoj za Nobelovo nagrado še danes ta francoska nagrada Prix Goncourt. Njen finančni učinek je za pisatelja, ki dobi nagrado, le bolj simboličen, saj znaša nagrada le 5000 frankov (okrog 400 pesov), nagrajeno delo pa prinese pisatelju najmanj 10 milijonov (nad en milijon pesov) frankov dohodkov takoj po podelitvi nagrade, pozneje pa še avtorske pravice, ker je nagrajeno delo takoj prevedeno v vse glavne svetovne jezike. Podelitev nagrade Goncourt pomeni materialno sigurnost za nagrajenca vsaj za nekaj desetletij, ako se zaradi finančnih prevratov ali vojska vrednost denarja preveč ne omaja.

Poleg nagrade Goncourt imajo Francozi še kopico literarnih krožkov, ki podeljuje nagrade (našteli so jih nad 100), med najpomembnejšimi pa so Prix Femina (ker akademija Goncourt ni podelila dolga leta nobene nagrade ženski pisateljici, so se dame „ujezile“ in ustanovile lastno nagrado) in sicer jo podeljujejo vsako leto na predvečer podelitve nagrade Goncourt. Kot spretne „vohunke“ so znale razplesti svoje mreže tako, da so navadno 24 ur prej vedele, komu mislijo člani akademije Goncourt podeliti nagrado. „Ukradle“ so jim prvega nagrajenca in ga 24 ur popreje nagrajile s svojo oceno, pogosto na veliko jezo samega pisatelja. Toda literarna izobrazba francoskih dam je po dolгих letih tako napredovala, da so si članice akademije Prix Femina izbrusile svoj literarni okus in začele podeljevati samostojne nagrade zelo dobrim delom. Akademija Goncourt pa je predlaskim in lani podelila Prix Goncourt prvim pisateljicam (prva ženska je bila Beatrix Beck, druga pa je bila lansko leto voditeljica literarne struje eksencialistov Simone de Beauvoir za delo „Les Manarins“). Isti dan glasovanja o nagradi Goncourt se zberó v istem hotelu z goncourtovci tudi časnikarji, ki so ustanovili svojo literarno nagrado Prix Renaudot. Ti počakajo s svojo odličtvijo toliko časa, da povedo člani Goncourta, komu so podelili prvo nagrado in kdo je za tem kandidatom dobil največ glasov. Drugi kandidat pri Goncourtu prejme potem Prix Renaudot. Vendar so časnikarji začeli opuščati to lagodno stališče in izbirajo sedaj tudi že sami kandidata za tretjo vsakoletno največjo francosko književno nagrado.

Med drugimi najpomembnejšimi francoskimi nagradami so še zlasti nagrade: Prix Inter-allié, Prix La Nouvelle, zlasti pa postaja pomembna nagrada Prix de la Critique. Ta nagrada je lani zaslovela, ker je odkrila mlad talent, danes že veliko svetovno pisateljico, Françoise Sagan, ko je podelila nagrado njenemu prvencu „Bonjour tristesse“.

Goncourtova nagrada in ostale so nastale v glavnem zaradi odpora proti nagradam, ki jih podeljuje Francoska akademija. Brž ko so, nekoč tudi sami moderni in avantgardistični, pisatelji prišli na fotelje akademije in tako pred smrtjo postali deležni slave nesmrtnikov (člani Francoske akademije imajo pravico, da se nazivajo „les immortels“ — nesmrtni“ takoj po izvolitvi v akademijo), so s svojo oceno pri literarnih nagradah skušali izbrati tisto, kar se je njim zdelo najboljše in kvalitetno, pri tem pa seveda preganjali vse, ki niso bili vsaj malo njihovi epigoni ali pa posnemovalci. Goncourta sta sklenila obračunati s tem in sta ustanovila svojo akademijo in nagrade. Še danes se vse literarne nagrade podeljujejo pod vidikom te opozicije proti dogmam akademizma in lenobne zavarovanosti v lele in zglede predhodnikov. Akademija še danes podeljuje nagrade, pa se zanje občinstvo le malo zmeni, zanimanje pa vzbujajo Goncourt, Femina, Renaudot in Critique, ker skušajo posvetiti z baklo v templje, kjer hoče dihati po vlagi, zatohlosti in zaprašenosti. Nagrada zato navadno ni samo potrdilo kvalitete, ampak tudi že napotek za pogled naprej.